

## POSTANOWIENIE

22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 22 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P. Z., W. Z. i E. Z.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 28 grudnia 2022 r., I ACa 1665/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank S.A. w W. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, wskazując m.in. na naruszenie art. 189 k.p.c., polegające na zaakceptowaniu interesu prawnego w żądaniu ustalenia po stronie powodów, mimo że umowa kredytu została w całości spłacona i mimo że powództwo obejmowało żądanie ustalenia nieważności umowy, co wykracza poza zakres art. 189 k.p.c. Wskazała również na istotne zagadnienie prawne dotyczące sposobu ustalenia wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia przy kumulacji żądań o ustalenie prawa lub stosunku prawnego oraz o zapłatę.

Przesłanka oczywistej zasadności skargi (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, oznacza ona, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała przyjąć, aby skarga kasacyjna była – w przyjętym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie – także na kanwie spraw związanych z umowami kredytu powiązanymi z walutą obcą – interes prawny na tle art. 189 k.p.c. należy ujmować w sposób elastyczny, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia wszechstronnej ochrony sądowej. O jego braku – w zestawieniu z powództwem o zasądzenie świadczenia – można zatem mówić tylko wtedy, gdy wytaczając powództwo o zasądzenie świadczenia powód może uzyskać to

wszystko, do czego zmierza powództwo o ustalenie prawa lub stosunku prawnego, z uwzględnieniem charakteru prawnego wyroku uwzględniającego powództwo o ustalenie i jego procesowych skutków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2022 r., II CSKP 87/22 i powołane tam orzecznictwo, a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22 i z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22). Interes prawny może w szczególności polegać na dążeniu do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego, z którego może wynikać wiele roszczeń, czego nie zapewnia wyrok uwzględniający powództwo o zasądzenie świadczenia (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2021 r., II CSK 9/21). Interesu takiego nie wyklucza również *per se* okoliczność, że umowa, która stanowi źródło spornego stosunku prawnego, została już wykonana (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2023 r., I CSK 3622/22).

Wykładnia żądania pozwu wymaga każdorazowego uwzględnienia ogółu okoliczności sprawy. W judykaturze przyjmuje się, że *petitum* pozwu, które zmierza do ustalenia nieważności umowy, może być interpretowane jako mieszczące się w granicach określonych w art. 189 k.p.c. (por. np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2010 r., III CZP 57/10, OSNC 2011, nr 2, poz. 14 i z dnia 15 września 2020 r., III CZP 87/19, OSNC 2021, nr 2, poz. 11 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., II CSK 56/15, z dnia 17 lutego 2016 r., III CSK 148/15, z dnia 10 maja 2021 r., I CSKP 64/21, OSNC 2022, nr 3, poz. 28 oraz z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22). Okoliczność, że w jednym z rozstrzygnięć zostało wyrażone odmienne stanowisko, oceniające to podejście jako „liberalne”, nie oznacza *per se*, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego jest błędny, a tym bardziej wadliwy w sposób oczywisty i widoczny na pierwszy rzut oka, czego wymaga art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2024 r., I CSK 6952/22). O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przesądzały także dalsze argumenty wniosku, związane z datą początkową naliczania odsetek ustawowych (por. w tym kontekście wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 7 grudnia 2023, C-140/22, *mBank*, ECLI:EU:C:2023:965 i z dnia 14 grudnia 2023 r., C-28/22, *Getin Noble Bank*, ECLI:EU:C:2023:992).

W zakresie powołanego we wniosku zagadnienia prawnego należało ograniczyć się do dostrzeżenia, że skarżąca nie wyjaśniła, jaki wpływ mogłoby mieć jego rozstrzygnięcie na wynik postępowania kasacyjnego. Przypomnienia wymagało w tym aspekcie, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia służącym od rozstrzygnięć sądu drugiej instancji orzekających o istocie sprawy lub z nimi zrównanych (art. 398<sup>1</sup> § 1 k.p.c., art. 519<sup>1</sup> k.p.c.). Problematyka kosztów procesu, względnie wymiaru opłat uzależnionych od wartości przedmiotu zaskarżenia, jako akcydentalna i uboczna względem głównego nurtu sprawy, nie może zatem przesądzać o potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2023 r., III CZP 154/22, OSNC 2024, nr 2, poz. 14 i powołane tam orzecznictwo). Uwaga ta odnosi się również do wywodów wniosku dotyczących zawyżenia kosztów procesu, co skarżąca uczyniła jednym z argumentów na rzecz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2, art. 98 § 1-1<sup>1</sup>, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398<sup>21</sup> k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]

